

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Leodivm Ecclesiae Cathedralis

Rausinus, Stephanus

Namvrçi, 1639

Capvt Sextvm. Operae & Ministeria seu Tribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11818

Persas bellum mouit, parùm tulisset igneam hanc pro-
scriptionem à subditis exerceri, qui à Rege fieri non
permisit. Multò minùs Persarum Reges, peculiare ignis
dominium sibi afferentes, quibus fato functis toto re-
gno extinguebatur ignis, ab inaugurato successore re-
dimendus. Præter palatum mulieris Plautinæ dictitan-
tis, Solem, Lunam, aquam, ignem, argento non emi-
mus, cætera Græcâ mercamur fide.

CAPVT SEXTVM.

Opera & Ministeria seu Tribus.

Opifices & artium mechanicarum etsi non omnium
professores statim cum nascente Leodiensi vrbe
fuisse & incepisse non ambigo. Inter eas enim artes
quædam ad humanæ vitæ necessitatem, aliæ ad utilita-
tem, non pauca ad mutuam hominum inter se societa-
tem, aut commerciorum vsum tendunt. Quarum vl-
timæ quamuis abesse à Republica possint, prout eas
Lacedemonij finibus suis arcuerunt, ne peregrinorum
contagione corrumpentur, non parùm tamen quæ-
stui & opulentia conferunt. Et experientia docemur,
eas potissimum hodie florere Ciuitates vbi mercatura
generis omnis viget. Adhæc quibus non est aliud quàm
ars sua census, ex opificio se & familiam alunt, & ope-
rando, negotiando quilibet ciuis ab otio recedere po-
test, quod est mortale mortalium malum. Iuxta illud
Marci Catonis, Nihil agedo homines malè agere discunt.

Ob quam causam Gymnosophistæ, nudi illi Indiæ sapientes, acriùs otii quàm negotii rationem à discipulis exigebant, desidem & inertem cibo frustrantes. Pari ratione Lex erat apud Ægyptios, qua singuli tenebantur apud Magistratum nomina sua, & qua arte quouè lucro viuerent, edere: mortis poena in impostores & illicitum quæstum exercentes imposta. Perbenè. Nam vt cum Horatio dicam, Otium Reges, simul & beatas perdidit vrbes. Si enim Legislatoribus & prudentissimis Principibus curæ semper fuit mechanicorum operum ratio; Diuus Hubertus vrbis huius conditor & legislator, vt sanctissimus, ita Prudentissimus Princeps, quam volebat esse Episcopatus sedem, nolebat incremento magnitudinis destitutam. Alexandrum Seuerum legimus plurima mechanica opera Romæ instituisse, & negotiatores præmiis & exemptionibus inuitasse: Et ante illum, Neruam Traianum, qui ita operibus delectabatur, vt seu publicis seu suis priuatis nomen suum inscribi faceret, quo herbæ parietariæ agnomen est adeptus. Multò antiquiùs Solon sanxerat, filium patri decrepito posse alimenta denegare, à quo nullam artem accepisset: & à Dione prohibebantur maiorum sepulchris inferri, qui omnis artis essent expertes. Plato qui cunctis, non Antimacho tantùm poëtæ, deberet esse instar omnium, in Legibus suis, Opificum accuratè meminit, quos diuinus iure dictus plusquàm humanis præmunit præceptis. Vulcano (sic scribit dialogo vndecimo de Legibus) & Palladi genus opificum, qui artificum opera, qui vitam nobis suis artibus instruxerunt, consecratum est. Hi profectò Deos

autho-

authores veriti neminem mendacio decipere debent. Si aliquis in tempore statuto opus per malitiam non absoluerit, operis, quod in tempore non fecit, mercedem persoluat, ac ab initio rursus in eodem spacio temporis opus gratis efficiat. Qui pauperi mercedem tempore quo pactus est non obtulerit, duplum reddat. In hoc itaque Operarum & Ministeriorum themate non in dubium voco mechanici operis in oppido vetustatem: dum enim conderetur, cæmentarios fuisse oportuit, qui argilla, si non bitumine quo carebant, parietes incrustarent, carpentarios qui ligna aptarent, lapicidas qui lapides eruerent, fabros qui ferramenta suppeditarent; verum quando ij artifices in corpora & collegia coæluerint. Artifices enim quantouis sint numero non faciunt nec ex se facere possunt collegium: Quod est plurius in vnum cætum legitima conuentio à superiore comprobata. Romæ (qua similitudine aduersus fastuosam Plebem lubens vtor, & doctioribus reor oblectamento potius quàm tædio futuram) Tribus fuisse quinque & triginta historici conueniunt. Initium obscurius videtur. Scio quod à raptu Sabinarum, & vna ex duabus gentibus Ciuitate post ictum fædus facta, Romulum diuisisse geminum populum in triginta Curias, & raptarum præcipuarum nominibus eas Curias appellasse: sed Seruium Tullium aliquid immutasse, prudenter cauto, ne vt antea eadem vi & iure singulis suffragium esset, & Tribus à tributo per eum vocatas. Seu idem sub Romulo qui sub Seruio numerus Tribuum fuerit, seu variauerit, video quod exactis mox Regibus Appius Claudius (non parua Romani Senatus accessio) ab Re-

gillo magna clientium comitatus manu transfugiens, Claudia Tribui occasionem dederit, & ea addita, Tribus vna & triginta sint factæ. Et progressu Arniensem ac Terentinam, Pomatinam & Stellatinam additas. Fa-teor & Sabbatinam inter recens adiectas à Liuiio re-censeri, & nihilominus ex eodem disco non fuisse Ro-manas tribus vltra quinque & triginta, dum Liuium Salinatorem censorem scribit præter Metiam Tribum quæ se nec Consulem condemnasset, neque condem-natum Consulem aut Censorem fecisset, populum Ro-manum omnem, quatuor & triginta Tribus ærarios reliquisse, quod & innocentem se condemnasset, & condemnatum Consulem & Censorem fecissent. De institutione & augmentatione Romanarum Tribuum fat liquet: dicat nunc quisquis iura & priuilegia Leo-diensia fatur crepat aut eructat, quis Ministeria Leodij erexerit, quis approbauerit, & aliquid autoritatis in Principis proprij detrimentum insufflauerit? Quis Deu-calion lapides à tergo iactauerit, ex quibus isti Bron-tes, Steropides & Pyracmones subito eruperunt fa-brilem ferrariam Tribum composituri & è fornace ius igneum dicturi? Hæc scilicet Vulcania soboles primum præ aliis Tribulibus vult sibi locum vindicare! Cathe-dra per euocationem Guidonis de Cabilione ad Bisan-tinum Episcopatum iussu Papæ factam vacante circa annum 1300, Capitulum Primarium Scabinis & illis adhærentibus offensum, stetit à partibus Plebeiorum, quibus vt animos adderet, duodecim confraternitates Operarum seu Ministeriorum probauit concessis etiam libertatibus nonnullis. Plebem per se ferocire scimus; quid

quid si dux seditionis adsit, aut turba in vnum collecta corpus excitetur impunitate propter delinquentium societatem? Quidam Ioannes Prez se ducem seditioni obtulit, & armatis celeriter bis senis Confraternitatibus nouè erectis in forum descendit, & nemine satis resistente, effractis Consistorij Scabinalis ostiis (in angulo fori tunc Auditorium existerat) in iuramentum vnumquemque adegit quod deinceps ab exactione vectigalium supersederent. Paucorum intercapedine annorum Theobaldus de Barro (nam Adolphus de Waldege inter ambos medius non diu vixit) nouitatem harum Societatum & simul priuilegiorum adempturus in Pagum de Wothem (veteri prædecessorum more) cum Scabinis Iudicibus secesserat plebeis eò in ius vocatis, sed didicit minore negotio non concedi, quam concessum tolli. Sub manipulis & signis duodecim Ministeriorum Tribules armati eminè apparuère, armatas nihilominus preces pecuniariis pollicitationibus miscentes. Motum dicunt Principem, seu virili apparatu, seu promissis; & ad Scabinos circumstantes conuersum, Et hi, non minùs ac vos, homines mei sunt, fatius censeo confirmanda illis Priuilegia, quam abroganda. Vix enim absque vexillis, quoties res feret, possent pro me & mecum in hostem tendere. Quo dicto mutata damnandi voluntate, Collegia & Priuilegia à Capitulo indulta roborauit. Ante quod Capituli beneficium, non extat quod sciam vllum apud Leodienses Operarum huiusmodi monumentum. Apud Tungrenses ijs longè vetustiores facilè admiserim. Et illuc interpretor quod in Tungrensi historia sapiùs occurrit de Septuaginta

duabus Congregationibus & aliquando Nationibus, & totidem Parochiis & Ecclesiis, per Congregationes intelligens Opificum Cætus. Eò promptiùs quod Pontus Heuterus non vana coniectura iter credulitati sternat, dum Ambiorigis Eburonum Reguli nomen à voce Germanica, Ambihtriic, deriuat, quam docet significare Artificibus & Opificibus multis imperantem. Quemadmodum, inquit, Catiuulcus (alter tempore Iulij Cæsaris Regulus) à dictione, Katisfolt, Populum Calamitosum significante. Quale est vt plurimum opificum genus, miserum & egenum. Septimus articulus Pacis nuncupatæ de Geneffe & de Wothem decima Iulij 1331 per ipsosmet Ciuitatenses permissu Adolphi de Marka contractæ Ministeria præsupponit, numerum tacet, ad authoritatem tamen Principis circa illa admodum facit. Vetitæ, inquit, erunt in Ministeriis Confraternitates nisi à Principe aut Principis iudicibus fuerint approbatæ. Qui contra fecerit, biennium exulet. Regimentum anni 1416 authoritate Ioannis Bauari Principis & Capituli Cathedralis publicatum circa militarem ordinem & disciplinam, videtur eundem duodenarium numerum Collegiorum adhuc innuere. Nam postquam proximè statutum est, quod in posterum, vt promptiores sint in vsum Principis & eius in Principatu successorum Ciues Leodienses necessitate exigente ad arma, Ciuitas habebit primarium vnum vexillum Rubeum in quo à parte dextra erit Imago deaurata Deiparæ Virginis, & à sinistra Beatissimi Lamberti patroni cum Pinu Rotunda etiam deaurata in medio (Peronem vulgariter dicunt) & ab vtroque latere Insignibus

bus Principis, quod quidem vexillum asseruabitur per Prætorem nostrum, Scabinos, & Consiliarios tredecim, in vnam cistam reponendum: ad statim subiungitur, quod vltra illud generale vexillum, omnes Tribules & Ministeriales redigentur in duodecim Manipulos & Centurias, vt vnâ ordinatim possint ad bellum procedere. Et singula vexilla pariter erunt rubea cum insignibus Ciuitatis & Principis vt supra, necnon particulare Ministeriorum. Si enim plura fuissent approbata distinctim Ciuium Collegia quam duodecim, Princeps in totidem Manipulos & Cohortes illa distribuisset, ad maiorem militiæ regulam, & militantium salubrem æmulationem. Nec in aduersum trahit quod in illo Regimento enumerentur plusquam duodecim Operæ, imo singulis Centuriis comprehendantur plures Operarum species: veluti sub prima, Fabri Ferrarii, Figuli, Armamentarii, & Calcarienses; sub secunda Rotarii, Carpentarii, Trabearii, & Afferum Sectores; & ita consequenter, vsque ad quadruplicationem, & quintuplicationem, & semel ad sextuplicationem. Quia vel inde colligendum puto non fuisse tunc plusquam duodecim Tribus: ex quo facta enumeratorum illic membrorum supputatione inueniamus triginta octo, & sic sex supra duas & triginta. Aliqua etiam ibidem recensentur, quæ modernis Tribubus nequeunt aptari, nequidem tanquam illarum artus & membra. Et vicissim omittantur quæ sunt de modernarum numero. Vt est Tribus Agricolarum seu Aratorum, quæ hodie inter præcipuas eminet. Etsi enim Agricultura non sit de genere Mechanicarum & Ignobilium artium, atque ideo

stri-

strictim & propriè loquendo non fit Opificium: nihilominus propter Pomærii extensionem, quod longitudine ad vnum lapidem, seu mille passus (quem ambitum vocabulo leucæ bannalis communiter designant) à muris porrigitur, intra quod agri coluntur per colonos & agricolas in Pagis commorantes iuris Ciuici participes, visum fuit Principibus, hos Ruricolos peculiarem posse Tribum constituere. Absit vt eos Opificibus per hoc aggregauerint. Cum, Cicerone teste, omnium rerum ex quibus aliquid acquiritur nihil sit agricultura melius, nihil vberius, nihil dulcius, nihil homine libero dignius. Et constans sit omnium sæculorum, & Iureconsultorum sententia, eum qui propriis manibus, aut aratro agrum suum colit, nullum nobilitati & ingenuis natalibus adferre detrimentum. Cui rei & istud sit in testimonium, quod multa Nobilium familiarum nomina ab agricultura proficiscantur; Fabii, Pisones, Lentuli, Iuueni, Porcii, Tauri, Vitellii, Capriani, & alia ducenta. Et a bobus & aratro deuocati sint, quibus Consulatus & Dictaturæ vltro deferebantur: quos tantum abest, vt prioris vitæ pænituerit, quin peracto ad quod assumebantur munere, incunctanter ad agros suos eadem arte & manu recolendos rediuerint. Vt Marcus Curius Dentatus victis Sabinis, Fabricius superato Pyrho, & Cincinnatus intra decimum & sextum dictaturæ suæ diem, debellatis hostibus ad rura sua remearunt. Et inter Imperatores Diocletianus, olera & lactucas ad Salonam, purpuræ & scepro prætulit. Duodecim nec plures fuisse anno 1416 Leodii Tribus, edocet alterum eiusdem Principis Bauari sub vltima die Aprilis insequentis

quentis anni 1417 Regimentum. Quo eæ augmentur & suppleantur ad decem & septem. Ita enim primo articulo, Erunt in Ciuitate septemdecim Ministeria, & quodlibet illorum Ministeriorum, loco duorum Iuratorum qui hæctenus fuere in singulis Ministeriis, eliget binos Consiliarios viros probos, idoneos, & cunctorum capacissimos, qui consilio iuuabunt duos supremos Ciuitatis Consiliarios quoties rogabuntur. Et articulo quarto, Præfatorum septemdecim Ministeriorum Consiliarij triginta quatuor, eligent octo viros è Ciuitatis Primoribus, qui cum totidem Principis & Capituli Deputatis eligent binos supremos Consiliarios. De his duobus supremis Consiliariis dixi etiam antehac, & in locum Consulium suppressorum fuisse surrogatos. Cæterum abdicato per Ioannem Bauarum (matrimonium cum Ducissa Luxemburgensi Wenceslai Romanorum Regis filia contrahentem) Episcopatu, Ioannes de Walenroda qui ipsi successit, imprimis viginti quatuor Ministeria Ciuitati concessit, ac post tres aut quatuor menses, iterum alia octo petentibus annuit. Ioannes Stabulatus, qui etiam de Walenroda scripsit, censet non fuisse ab eo aucta aut suppleta Ministeria, sed primùm eum consensisse in renouationem viginti quatuor, ac deinde aliarum octo Tribuum, sicut, inquit, res de facili ad suam reuertitur naturam. Sed præscriptis rationibus adducor, ne à priore decedam opinione. Lectori desuper integrum suum Iudicium esto. Vetustiora ac Recentiora sint triginta duo Ministeria, quoad numerum interesse parùm arbitror, qui numeris Platonis, quos efficacissimos volunt, nil tribuam, etsi Platonem

magni pendam. Si de origine duodecim Confraternitatum à Capitulo per interregnum dissimularum, vel probatarum liquet, de Tribuum exordio liquere crederem, quod antea non reperiantur in lucem exiisse, & Græci Tribus, Fratrias apellent, quas Fraternitates, aut Confraternitates dicimus. Ut earundem disciplinarum & musarum consecranei inuicem inextinguibili amoris igne Fratrifant; aliquâ, at remotâ, similitudine, qui sub vnâ tesserâ in eiusdem artis professionem conueniunt. Pythagorici (sed quæ ad solidam sapientiam comparatio?) hoc vno erant fraterno omnes inuicem animo, quod ijsdem initiati essent mysteriis, & ignoti in ignotos ad symboli Magistralis notam, quantum quisque nostrum pro parentibus faceret, conferebant.

C A P V T S E P T I M V M.

De Tribuum Conditione.

LEodinæ Tribus ab ipsa arte & opere Tribulium, nomen assumpserunt. Molitoria à molitoribus, Pistoria à Pistoribus, Sutoria à Sutoribus, Textoria à Textoribus, Sartoria à Sartoribus, Fabrilis à Fabris, Braxatoria à Braxatoribus, Baiulatoria à Baiulis, Piscatoria à Piscatoribus, Carbonaria seu Hullaria à Carbonibus seu Hullis carbonum genere, & sic singulæ sigillatim. Et salutari Lege prouisum fuerat, ut quisquis artifex intra suæ artis Tribum contineretur, nec in aliam transire posset. Quia verò ius suffragiorum nulli competeret, nisi